

בנפש הבהמית שלו ולא יהיה לו במה להקים בעת התחיה, ולכן המחלל שבת הוי מומר לכה"ת כיון דשבת שקולה כנגד כל המצוות.

והנה מצינו בתורה לגבי שבת ולגבי פסח דכתיב בקרא לשון שמירה, [שמור את יום השבת] (דברים ה יב), 'ושמרתם את השבת' (שם יד), 'ושמרו בני ישראל את השבת' (שם טו), 'את שבתותי תשמורו' (שמות לא יג, ויקרא יט ג, יט ל, כו ב), 'ושמרתם את העבודה הזאת' (שמות יב כה), 'ושמרתם את הדבר הזה' (שם כד), חג המצות תשמור' (שם כג טו), 'שמור את חג האביב' (שם לד יח ודברים טז א), ובמשך חכמה (שמות יב יז) ביאר בזה דנקט הכתוב ל' שמירה בשבת ופסח, ושמירה בכל מקום הוא לא תעשה ולכן בשבת כל העשין שבו כלא תעשה, ומשו"ה נשים מצוות בעשין דשבת, וכן בפסח עשין שבו יש להן דין לא תעשה, ונשים חייבות במצה דכל ישנו בלא תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה, וביאור הדבר דל' שמירה שייך בפרט בשבת ופסח, לכאור' הוא כיון דשבת קודש הוא יסוד האמונה, וחג הפסח בא לחיזוק האמונה במציאות ה' שהוציאנו ממצרים, ולכן בהנך מצוות נקט הכתוב ל' שמירה, וגם נשים מצוות במצוות אלו, כיון דצריך לשמרם מאוד משום דיסודן הוא אמונה במעשה בראשית וב'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים'.

ועכשיו היות שמדברים שעומד להיות בעו"ה איזה חילול שבת בפרהסיא ח"ו כאן בארה"ק, ונקוה שבעז"ה לא יהיה, ע"כ הכריעו גדולי הדור שעלינו להתפלל ולזעוק אל הקב"ה, כי אין כוחנו אלא בפה, כשאחז"ל (ילקוט ישעי' תנ) 'אל תיראי תולעת יעקב, מה תולעת זו אינה מכה את הארזים אלא בפה כך ישראל אין להם אלא תפלה, אבל מ"מ עלינו לדעת כמו שמרן הגרי"ז זצ"ל אמר בהמעשה דיונה הנביא, שאע"פ שהיתה הספינה דיונה מלאה ברשעים חוטאים עובדי עבודה זרה לא אמר להם יונה שעוונותיכם גרמו להסכנה הנוראה, אלא אמר להם 'שאוני והטילוני אל הים וישקוט הים מעליכם כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם'.

ולמדים אנו בזה שזו היא דרך התורה לתלות את כל הצרות בי, כי בשלי הסער הגדול הזה ואני צריך לחזור בתשובה, וכך על כאור"א לחשוב איך לתקן ולחזק את עצמו, וזהו ממילא ישפיע גם על הרחוקים מתומ"צ, ורבינו מרן ראש הישיבה זצ"ל מסר פעם שיחה בכולל פוניבז' כשהיה רפיון ופירצה בא' מעיקרי האמונה אצל אחרים, ועורר שמה שמוטל עלינו זה להתעורר ולהתחזק בעצמנו ביי"ג עיקרים וזהו ישפיע ממילא גם על כל כלל ישראל שיתחזקו בזה, וכמו שרואים ביום כיפור שגם הרחוקים מתומ"צ מתחזקים ביום זה, והרי זה בזכות שביום קדוש זה כל הציבור מתחזקים והחיזוק של שומרי התורה משפיע ממילא גם על הכלל כולו, (מלבד ההשפעה שיש מן השמים לטהרת הלב ביוכ"פ), כמו שהיו אומרים שאם הפרוש באיישישוק יתרפה בלימודו, יגרום בזה שיהודים בפריו יחללו שבת, כי מה שיהודים במקומות רחוקים שומרים שבת, זהו מכוח ההשפעה של הפרושים באיישישוק שעוסקים בתורה יומם ולילה.

ולכן למעשה מה שמוטל עלינו הוא להתחזק בשמירת השבת בכל פרטיה ובלימוד הלכותיה, והנה בהא דכתיב בקרא על שבת 'את שבתתי תשמורו', ע"י במשך חכמה (ויקרא כו ב) דקאי על שבת הארץ ועל שבת בראשית, ופירש דל' הכתוב 'שמירה' הוא על סייג, וזהו יש

שיחת הגאון הגדול רבי איתמר גרבוז שליט"א ר"י ארחות תורה בעצרת "זעקת השבת"

הרמב"ם בסוף ה' שבת כ' השבת ועבודה זרה כל אחת משתייהן שקולה כנגד שאר כל מצוות התורה, והשבת היא האות שבין הקב"ה ובינינו לעולם, לפיכך כל העובר על שאר המצוות הרי הוא בכלל רשעי ישראל, אבל המחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד ע"ז ושניהם כגוים לכל דבריהם עכ"ל, ומבואר ברמב"ם דיסוד הדין דמחלל שבת נעשה מומר לכה"ת הוא משום דשבת וע"ז שניהם מצוות חמורות דשקולות כנגד כל המצוות, [ודלא כטעם שכ' רש"י בחולין ה' דמחלל שבת כעובד ע"ז, דכופר במעשיו ומעיד שקר שלא שבת הקב"ה במעשה בראשית, אלא הטעם משום דשני המצוות הללו שקולות כנגד כל המצוות ולכן בשניהם הוי כמומר לכה"ת].

ומקור האי מילתא הוא בירושלמי ספ"ג דנדרים וז"ל בתורה ובנביאים ובכתובים מצינו שהשבת שקולה כנגד כל המצוות שבתורה, בתורה דכתיב "עד אנה מאנתם לשמור מצותי ותורתי" וכתיב "ראו כי ה' נתן לכם את השבת", בנביאים דכתיב "וימרו בי הבנים בחוקתי לא הלכו וגו'" וכתיב "שבתותי חיללו מאד וכו'" ומבואר דשבת שקולה כנגד כל המצוות, ופירש הרמב"ם דלכן מחלל שבת הוי מומר לכל התורה כיון דשבת שקולה כנגד כל המצוות, ובסוף פרשת השבוע פר' בהר כתיב (ויקרא כו ב) 'את שבתתי תשמורו', וכ' 'האזה"ח הק' צריך לדעת למה חזר הכתוב וצוה כאן על השבת, ונראה שנתכוין להסמיך מצוות שבת למצוה שלפניה דכתיב לא תעשו לכם אלילים וגו' לומר כשם שע"ז שקולה ככל התורה גם מצוות שבת שקולה ככל התורה כולה'.

ובאמת מצינו בגמ' (שבועות כט.). גם לגבי ציצית דשקולה מצוות ציצית ככל המצוות שבתורה, ולכאור' צ"ב דא"כ ה"נ נימא דהמבטל מצוות ציצית הרי הוא מומר לכל התורה כולה, אכן ביאר בזה הנצי"ב בהרחב דבר (שמות לא יז) בשם חתני הרב הג' מ' חיים הלוי (ואמנם הגר"ח היה חתן חתנו וקר' ליה חתני), דלגבי ציצית לא נאמר שהמבטל עשיית ציצית הרי הוא כעובר על כל המצוות, אלא רק דקיומה של מצוות ציצית הוא שקול ככל המצוות, אבל לא נאמר דביטול מצוות ציצית הוא ככופר בכה"ת כולה, משא"כ לגבי שבת מלבד דשמירתה חשיב כקיום כל התורה כולה, מצינו גם דהעדר שמירתה וביטולה הוא מיאון לשמור מצוות ותורות, וכל' הכתוב עד אנה 'מאנתם' לשמור מצותי ותורתי.

והחפץ חיים האריך בהקדמה למשנ"ב ה' שבת כי הרמ"ח מצוות שבתורה שהטיל השם יתברך על האדם לזכרם ולשומרם הוא נגד הרמ"ח אברים שבאדם, וכי היכי דבאברים נמצא אברים שונים יש שאין הנשמה תלויה בהם כמו היד והרגל וכדומה דאף אם יחסרו אף שההפסד הוא רב מאד אף על פי כן נקרא רק בשם בעל מום, ויש שעל ידי חסרונותיו אינו יכול לחיות על פני תבל כגון שניתז ראשו או שנקרע סגור לכו ששם הוא מקור החיים, כן הוא גם כן בעניני מצוות השם יתברך, ויש ענינים שהם נגד הראש והלב שהם עיקר חיות נפש הקדושה כמו אמונה בה' ובתורתו, וענין שמירת שבת שהוא גם כן יסוד האמונה, דאם יחסר לו ענינים ההם כבר נסתלק כל עיקר החיות מנפשו הקדושה, וכשהוא חי בעולם הזה הוא חי רק

כראוי. והנה עצם מצוות שמירת השבת, כלל ישראל שמעו במתן תורה במאמר "זכור את יום השבת לקדשו" וכבר נצטוו בכל ההלכות ודיני השבת, אלא שעדיין היה צריך להודיעם "לדעת כי אני ה' מקדשכם" לדעת את מעלת יקרת השבת. וכאשר יודעים מהי מעלת השבת, ההשתדלות וההתאמצות לשמור ולכבד את השבת יהיו ביתר שאת וביתר עוז, וממילא יזכו להשיג בו עוד ועוד השגות עליונות בלא קץ ובלא שיעור.

ולכן כאשר הקב"ה אמר למשה, "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיע אותם", הקב"ה אמר את זה בלשון "מתנה טובה יש לי", והוסיף ואמר "בבית גנזי", בשביל להודיע לישראל את המעלה העצומה של יום השבת. וכאשר אנו רואים שהקב"ה קורא לשבת "מתנה טובה", ולא זו בלבד אלא הוא שומרה במקום השמור ביותר "בבית גנזי", הרי זה אות והוכחה שהשבת היא באמת יקרה ונשגבה. שאם הקב"ה שהוא "עשה עושה ויעשה לכל המעשים" וכל העולמות הם כאין נגדו, והוא היוצר והעושה את כל הכסף והזהב והאבנים טובות שבעולם, "ומלכותו בכל משלה" כמו שאומרים "ואתה מושל בכל", הרי ודאי שבשביל שהקב"ה יחשיב איזה דבר צריך להיות שהדבר הזה יהיה מאוד מאוד חשוב ויקר. וממילא אם אנו רואים שהקב"ה מחשיב כל כך את השבת, זה אות וסימן על מעלת וקדושת השבת שהיא גדולה ונשגבה עד מאוד. ולכן כאשר הקב"ה אומר למשה "לך והודע את ישראל" שיודיע לישראל את המתנה שהקב"ה נתן להם בשבת, הקב"ה מוסיף ואומר "מתנה טובה יש לי בבית גנזי" שעי"ז כלל ישראל יתבוננו ויבינו את גודל הזכות שקיבלו בשבת. ודבר זה דומה לאדם שיש לו חפץ מסויים שהוא שומרו מכל משמר, וקונה לצורך זה כספת הכי מושבחת שבעולם, ושם הוא נותן את החפץ ההוא למשמרת, הרי ודאי נבין שהחפץ ההוא באמת יקר וחשוב לו עד מאוד. אבל בשביל שנדע שהחפץ הזה באמת יקר וחשוב, אנו צריכים לדעת מיהו אותו אדם, שאם הוא איש עני ואביון אין לנו שום הוכחה שהחפץ הזה באמת יקר, משום שיתכן שאותו אדם לפי מצבו שאין לו מאומה, הוא שומר כל כך חזק על חפץ כזה אע"פ שאינו יקר המציאות, כיון שזה אצלו כל רכושו. אבל אם האדם הזה יהיה עשיר מופלג אחד מעשירי העולם המופלגים ברוב עושרם, אם נשמע שהוא שומר איזה חפץ, נבין שהחפץ ההוא באמת יקר שביקרים, שאם הוא רואה לנכון לשמור את החפץ ההוא יותר מכל הרכוש שלו סימן שזה באמת יקר ושווה ערך רב. כך כאשר הקב"ה ש"מלא כל הארץ כבודו", אם הוא כל כך שומר ומייקר את השבת עד שנותנה בבית גנזי זה אות וסימן לכלל ישראל על מעלת יקרת קדושת השבת. שוב מצאתי בספר בית ישראל לבעל החפץ חיים (פרק ב') שפירש כדברים הללו. והנה בילקוט בתהילים (פרק צ"ב, רמז תתמ"ג) כותב, "מזמור שיר ליום השבת טוב להודות, רבי יצחק פתח ראו כי ה' נתן לכם השבת, מהו ראו, אמר רבי אמי מרגליתא דיהבית לכוין". מבואר שכאשר משה רבנו אומר לכלל ישראל, "ראו כי ה' נתן לכם השבת" הוא אומר בזה ראו את המרגלית שהקב"ה נתן לכם. וכל זה לייקר בפניהם את השבת שידעו ויבינו מהי השבת, מרגלית טובה שאין כמוה.

ניתן להצטרף ולקבל העלון במייל a0732951324@gmail.com

בשביעית ובשבת דיש בהם דין תוספת שביעית ותוספת שבת, וא"כ בודאי ראוי להתחזק לעשות שמירה וסייג לשבת, במה שהיה מעורר רבינו מרן ראש הישיבה זצ"ל לפרוש ממלאכה לכה"פ חצי שעה קודם שקיעה"ח, ולהשתדל שלא לעשות מלאכות עד הרגעים האחרונים, שזהו ממש בבחינת שמירה וסייג לשבת קודש.

וע"י שנתחזק בשמירת השבת כראוי בודאי זהו יוסיף זכויות והשפעה לשמירת השבת אצל כל כלל ישראל, ויה"ר שנוכח למש"כ הרמב"ם שם "וכל השומר את השבת כהלכתה ומכבדה ומענגה כפי כוחו כבר מפורש בקבלה שכרו בעולם הזה יתר על השכר הצפון לעולם הבא, שנאמר אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דבר". (ליל ישישי לפר' בהר - אור ליי"ב אייר תשע"ט, נאמר בביהמ"ד חניכי ארחות תורה - ב"ב)

וכבר כתב ב'ערוך השולחן' (סימן רמ"ב, ס"ה): ..ולכן

יש להאיש הישראלי ליתן לבו לשמירת שבת קודש ולקבלו מבעוד היום גדול ולא סמוך לשקיעה וכו', והרי באיסור חמץ בערב פסח דאינו אלא בלאו ועם כל זה עשו חכמים הרחקה כב' שעות ופירשו חז"ל בפסחים הטעם משום שחמץ מסור לכל, וק"ו בן בנו של ק"ו על חילול דאיסור סקילה ונמסר לכל בני ישראל טף ונשים שיש להרחיק הדלקת הנרות הרבה הרבה קודם השקיעה, כאשר שמענו כן ראינו בכמה מקומות, והדורות הקודמים היו מקדימים הרבה בקבלת שבת וכו', והש"ה בסידורו קודם קבלת שבת מב' שהאומר "מזמור שיר ליום השבת" אחר השקיעה מביא סכנה רבה, עכ"ל. וכבר אמר מרן רשכבה"ג הגר"ח קניבסקי שליט"א שיש לחוש לדבריו ולומר מזמור שיר נוסף לפני קבלת שבת בביהכ"ס, (במקומות שגומרים קבל"ש לאחר שקיעה) ורבים נוהגים כן !!

הגאון הגדול רבי בן ציון פלמן זצוק"ל

בעל ה"שלמי תודה"

מה המתנה הכי טובה שקבלנו מהקב"ה?

מובא בגמרא בביצה (דף ט"ז א'), "לדעת כי אני ה' מקדשכם, אמר לו הקב"ה למשה משה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיע אותם וכו'". ופרש"י, לדעת כי אני ה' וגו', רישיה דקרא אך את שבתותי תשמרו ומאי לדעת רוצה אני שתודיעם מה מתנה חשובה אני מבקש ליתן להם. יש לדקדק בלשון הגמרא "מתנה טובה יש לי בבית גנזי", לכאורה מהי הלשון "מתנה טובה" הרי ודאי שאם נותן מתנה מסתמא היא מתנה טובה ולשם מה צריך להדגיש ולומר להם שזו מתנה טובה. עוד יש לדקדק מהי הלשון "יש לי בבית גנזי", מה נפ"מ היכן הקב"ה שומר את המתנה, אם בבית גנזי או סתם בביתו ובארמונו, הרי ודאי שגם אם המתנה נמצאת בבית ובארמון המלוכה היא ג"כ נמצאת במקום משומר, א"כ לשם מה הקב"ה אמר למשה שילך ויודיע לכלל ישראל שהקב"ה שומר את המתנה בבית גנזי. ונראה לומר שהענין שהקב"ה אמר למשה שילך ויודיע לישראל את ענין השבת היה בשביל שכלל ישראל יעריכו וייקרו את השבת, וכמו שכתב רש"י "רוצה אני שתודיעם מה מתנה חשובה אני מבקש ליתן להם", שידעו איזו מתנה חשובה היא השבת ויתנו אל לבם לייקרה, לכבדה ולשמרה